

Sveriges Television AB
105 10 Stockholm
T +46 8 784 00 00
Org nr 556033-4285

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L3@regeringskansliet.se

Stockholm 2022-11-15

Remiss av betänkandet SOU 2022:23 – En oavvislig ersättningsrätt?

Sveriges Television (SVT) har inbjudits att inkomma med remissvar på rubricerat betänkande och vill härmed lämna följande synpunkter.

SVT tillstyrker, av skäl som framgår nedan, utredningens förslag att det inte bör införas en oavvislig ersättningsrätt i svensk rätt. SVT instämmer i utredningens övriga övergripande bedömningar och framlagda förslag.

Upphovspersoners och närstående rättighetshavares (nedan gemensamt benämnda "upphovspersoner") möjlighet att säkra skäliga ersättningar när de upplåter sin ensamrätt är centralt för en fungerande kreativ sektor. Med Sveriges genomförande av DSM-direktivet, (EU) 2019/790, föreslås nu också ett regelverk som direkt tar sikte på att stärka upphovspersoners ställning och förutsättningar att tillvarata sina rättigheter i kontraktuella förhållanden. SVT delar utredningens bedömning att en oavvislig ersättningsrätt däremot inte kan anses vara ägnad att i större utsträckning tillförsäkra upphovspersoner en skälig ersättning utan i stället riskerar att påverka deras förutsättningar negativt.

Beskrivning av branschen och dess utveckling samt upphovspersoners och närstående rättighetshavares möjligheter att få ersättning (kap. 5-7 och 8.4)

Att beskriva streamingbranschen och dess utveckling och villkor är inte en enkel uppgift. I förhållande till i princip alla olika former av förfoganden och alla olika typer

av rättigheter ser förutsättningarna och villkoren olika ut. SVT ser positivt på utredningens ansats att beskriva de förändringar som skett med utvecklingen av streamingtjänster och den samtidiga nedgången av andra delar av mediemarknaden (t.ex. DVD-försäljningen), samt de förändringar i affärslogik och ekonomiska förutsättningar som detta har inneburit. I de delar som SVT har kunskap om, delar SVT utredningens beskrivning i stort. SVT vill dock i detta sammanhang lyfta några aspekter som inte framkommer i utredningen (i vart fall inte med någon tydlighet).

Till följd av utredningsuppdragets utformning har utredningen sitt fokus riktat mot de ersättningsvillkor och den faktiska ersättning som upphovspersoner kan räkna hem från streamingtjänsters tillgängliggörande på begäran av deras verk och prestationer. Utredningen konstaterar att ersättningen i många fall är låg.

Inom i vart fall den audiovisuella (AV-) (och audio-) sektorn är användares eller producenters förhållande till upphovspersoner som utgångspunkt av två slag; antingen föreligger ett kontraktuellt förhållande baserat på att den enskilde rättighetshavaren engageras för den specifika produktionen (t.ex. en skådespelare eller manusförfattare) eller så har producenten/användaren intresse av att nyttja sedan tidigare offentliggjort verk/prestation (t.ex. kommersiellt utgiven musik) och behöver lösa en licens för nyttjandet med en kollektiv förvaltningsorganisation, med rättighetshavaren själv eller med annan till vilken rättighetshavaren upplåtit sina rättigheter (t.ex. ett förlag).

I det förstnämnda fallet utges normalt en ersättning för själva engagemanget och därtill ersättning för rättighetsförvärvet samt royalty för tillkommande nyttjanden, återpubliceringar och eventuella efterkommande försäljningar. I Sverige har utvecklingen de senaste åren – i samband med streamingplattformarnas inträde och ökade produktionsaktivitet på den svenska marknaden – varit sådan att de ersättningar som utges för själva engagemanget ökat markant som en följd av utökade krav på långa rättighetsförvärv för tillgängliggörande på begäran. Därtill utges ersättning för nyttjandet, som precis som utredningen konstaterar, inte alltid står i direkt relation till i vilken omfattning slutanvändaren tar del av verket/prestationerna. Ersättningarnas utformning är ett resultat av förhandlingar mellan berörda parter, t.ex. producent och rättighetshavare, den senare ofta företrädd av en upphovsmanorganisation eller agent.

Mot bakgrund av att utökade rättighetsförvärv har påverkat *både* själva uppdragsersättningen *och* rättighetsersättningen, går det inte att till fullo utvärdera vilka rättighetsersättningar upphovspersoner får för tillgängliggöranden på begäran genom att titta enbart på den utpekade ersättningen kopplade just till detta nyttjande. Man måste titta på den totala ersättningen som en upphovsperson erhåller. Såvitt avser de förhållanden SVT har inblick i har det normalt sett varit själva *uppdragsersättningen* som har ökat mest vid utökade rättighetsförvärv.

Om man således enbart utvärderar rättighetsersättningen kopplad till tillgängliggörande på begäran framstår det i sådana situationer som att ett utökat eller brett rättighetsförvärv för nyttjande genom tillgängliggörande på begäran inte alls medfört någon ersättning att tala om, vilket alltså inte stämmer.

Majoriteten av alla rättighetshavare som kontrakteras inom AV-sektorn representeras av en medlemsorganisation som på kollektiv nivå förhandlar deras villkor, vilket också säkerställt skäliga ersättningsnivåer och i många fall ersättningsnivåer som ligger förhållandevis högt (jämfört t.ex. med nivåer för 10 år sedan).

SVT känner därför sammantaget inte igen den bild som ges i utredningen (bl.a. på s. 111 och s. 152-153) av "att det stora flertalet upphovsmän och utövande konstnärer i regel får förhållandevis låga belopp när deras prestationer tillhandahålls på begäran".

I detta sammanhang bör också nämnas den fragmentisering av AV-marknaden som skett med inträdet av såväl globala streamingaktörer som fler lokala aktörer, med följderna att slutanvändarens nyttjande hos varje enskild streamingaktör torde vara lägre än det nyttjande och genomslag en produktion kunde generera hos t.ex. SVT i en tid före den globala konkurrensen. Den ersättning som historiskt utgivits till upphovspersoner som kontrakterats för AV-produktion har sålunda, i en tid då global konkurrens saknades, tagit höjd för ett mycket stort publikt genomslag i linjär tv. De ersättningar som utges idag inom AV-sektorn har byggt vidare på dessa historiska ersättningsnivåer, samtidigt som genomslaget i streamingtjänster normalt inte torde uppnå motsvarande nivåer, trots ett över tid omfattande tillgängliggörande. SVT:s tittardata visar också genomgående att publikens användning av en produktion som tillgängliggörs på begäran är oerhört begränsad redan ett par veckor efter första publiceringstillfället, detta oavsett genre och produktion. Att det förhåller sig på det viset kan troligtvis till viss del förklaras av det numera ständiga flödet av nytt innehåll som publiken kan ta del av.

En oavvislig ersättningsrätt? (kap 8)

SVT delar utredningens slutsats att det inte finns skäl att införa en oavvislig ersättningsrätt i svensk rätt. SVT instämmer också i utredningens analys om varför en oavvislig ersättningsrätt inte är en ändamålsenlig lösning för att komma tillrätta med eventuellt ojämlika styrkeförhållanden vid upplåtelse av ensamrättigheter.

Som utredningen konstaterar är det svårt att förena en oavvislig ersättningsrätt med förmögenhetsrättsliga grundsatser. Ett krav på kollektiv förvaltning skulle också frånta den enskilde rättighetshavaren dess rätt att själv bestämma om förfogandet av sina rättigheter, med en påtvingad omfattande administration.

I och med regeringens förslag avseende genomförande av DSM-direktivet föreslås nu åtgärder för att stärka den enskilde upphovspersonens förhandlingsposition vid dennes upplåtelse av ensamrätten. Det kommer sålunda att bli möjligt att begära rättslig prövning av såväl ersättningens skälighet vid avtalets ingående, som huruvida den i efterhand visar sig vara uppenbart oproportionerligt låg i relation till oförutsedda omständigheter som uppstår i ett senare skede. Dessa förändringar i kombination med befintlig lagstiftning anser SVT på ett ändamålsenligt sätt syftar till att säkerställa att upphovspersoner kan tillvarata sin rätt till en skälig ersättning.

När det gäller nyttjande genom tillgängliggörande på begäran av AV-produktioner är det svårt att föreställa sig hur en ordning med en oavvislig ersättningsrätt skulle utformas och hanteras i praktiken. Det finns inget som talar för att ersättningarna skulle öka. Det finns i stället en överhängande risk att det skulle skapas en oöverblickbar och fragmenterad kostnadsbild för varje enskild produktion, där individuella uppdragsersättningar kombinerade med ersättningar till en rad olika organisationer (eller en utpekad paraplyorganisation) skulle skapa ett intrikat pussel av rättighetskostnader för varje produktion.

Som utredningen påpekar riskerar en oavvislig ersättningsrätt att förvärvare i senare led kan bli skyldiga att erlägga ytterligare ersättning oaktat att den licensersättning man erlagt tagit höjd för skäliga ersättningar till samtliga upphovspersoner och oaktat att upphovspersonerna redan erhållit skäliga ersättningar. En sådan ekonomisk osäkerhet med eventuellt orimliga konsekvenser skulle avsevärt påverka både viljan/möjligheten att investera i audiovisuella produktioner i Sverige, och viljan att licensiera produktionerna i ett senare led.

Som SVT framhållit ovan är SVT:s bedömning att de ersättningar som utges idag inom AV-sektorn normalt är skäliga. Ökade rättighetsersättningar och produktionskostnader har för SVT:s del redan idag medfört en lägre produktionsvolym avseende manusbundna produktioner jämfört med för 5-10 år sedan. En risk med införandet av en oavvislig ersättningsrätt är att producenter/beställare skulle se sig tvingade att hålla nere upphovspersoners individuella ersättningar för att täcka upp för de ersättningar som sedan skulle utbetalas till kollektiva förvaltningsorganisationer.

Kollektiv förvaltning är effektivt och ändamålsenligt samt i många fall nödvändigt för licensiering av t.ex. sedan tidigare offentliggjorda verk och prestationer (t.ex. för användning av kommersiellt utgiven musik eller uppläsning av utgiven litteratur i AV-produktion). En av lagstiftaren påtvingad kollektiv förvaltning lämpar sig däremot, av ovan beskrivna skäl, betydligt sämre i många andra situationer, särskilt i relation till rättighetsupplåtelser som sker i kontraktuella förhållanden mellan t.ex. producenter och rättighetshavare, såsom är fallet vid kontraktering för medverkan i AV-produktion.

Sammantaget ser SVT att ett införande av en oavvislig ersättningsrätt varken skulle vara gynnsam för upphovsammanakollektivet eller för den fortsatta utvecklingen av en livskraftig audiovisuell sektor i Sverige.

SVERIGES TELEVISION AB

Hanna Stjärne
Verkställande direktör

[Hanna Stjärne \(15 nov 2022 14:25 GMT+1\)](#)

15 nov 2022

SOU 2022_23 En oavvislig ersättningsrätt SVT remissvar

Slutgiltig revideringsrapport

2022-11-15

Skapad:	2022-11-15
Av:	Stefanie Kasper (stefanie.kasper@svt.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAAuJeshNDcw3MUAMm11SxWTnIp27nClwi_

”SOU 2022_23 En oavvislig ersättningsrätt SVT remissvar” – historik

- Dokumentet skapades av Stefanie Kasper (stefanie.kasper@svt.se)
2022-11-15 - 13:09:10 GMT – IP-adress: 83.227.77.180
- Dokumentet skickades med e-post till Hanna Stjärne (hanna.stjarne@svt.se) för signering
2022-11-15 - 13:11:46 GMT
- E-postmeddelandet har visats av Hanna Stjärne (hanna.stjarne@svt.se)
2022-11-15 - 13:25:03 GMT – IP-adress: 5.243.51.176
- Dokumentet har e-signerats av Hanna Stjärne (hanna.stjarne@svt.se)
Signaturdatum: 2022-11-15 - 13:25:11 GMT – Tidskälla: server– IP-adress: 5.243.51.176
- Dokumentet skickades med e-post till Rebecca Barzegar (rebecca.barzegar@svt.se) för leverans
2022-11-15 - 13:25:12 GMT
- E-postmeddelandet har visats av Rebecca Barzegar (rebecca.barzegar@svt.se)
2022-11-15 - 13:28:58 GMT – IP-adress: 151.177.251.212
- Mottaget dokument bekräftades av Rebecca Barzegar (rebecca.barzegar@svt.se)
Datum för mottagningsbekräftelse: 2022-11-15 - 13:29:36 GMT - Tidskälla: server– IP-adress: 151.177.251.212
- Avtal har slutförts.
2022-11-15 - 13:29:36 GMT